

könyvtárnak adtuk át megőrzés végett. Azokból pontosan kitűnik a sóhivatalok egykori fontos közigazgatási szerepe.

Belenéztem én is egyik ellenőrző-könyvbe. A táblájára cifra gót betűkkel rá van írva: 1847, tehát a szabadságharc előtti. Kinyitom, német felírások, szövegezesek, kitűnik, hogy egy hetipiac élelmiszer árait ellenőrző-főkönyv. Nézzük az árakat, miként festett az a régi jó világ? Csakhamar belátjuk, hogy régebben sem volt mindig egyformán fenékgig tejfel. Januárban a buza ára 11 frt 16 krajcár, a rozs 8 frt 30 krajcár. Májusban volt itt is a legdrágább az élelmiszer, a buza ekkor már 18 frt, a rozs 16 frt. Azután csekély hullámmal tartja magát egész az új termésig, amikor is egyszerre 9 frt-ra zuhan, majd szeptemberben már 8 frt, az év vége felé azonban újból hirtelen 14-re emelkedik. Viszonylagosan tehát akkor sem volt túlzott olcsóság.

Az igazgató ur a hivatal forgalmáról beszél:

— A hivatal forgalma a háboru alatt rendkívül nagy volt, körülbelül 1000 vagon tesz ki, ami 100 ezer métermázsának felel meg. A hivatalban naponta ezernél több ember fordult meg, többször betörték az ablakokat, úgy, hogy a rendőrségnek kellett rendet csinálni. Ma teljesen szünetel a forgalom, egy lélek sem jön. Raktáraink teljesen üresek, most egyéb híján az árkülönbözeti díjak visszafizetésével foglalkozunk a felemelt tarifa következtében. Az Országos Sólosztó Bizottság azonban kilátásba helyezte, hogy a legrövidebb időn belül nagyobb mennyiségű sót kapunk. A sót most Németországból hozzuk be, mivel a mi világhírd sóbányáinkat nélkülözünk kell. Budapesten van elég tartalék só, de azért most Hoffer tanácsos elutazott Romániába, kijárni, hogy a mi saját sóbányáinkból valamekkora mennyiséget számunkra kiutaljanak. Ha ez megérkezik, azonnal jóval olcsóbb lesz a só bolti ára is, ami most 12 korona. Az értesítés már megjött a szállítmány felől, remélhető, hogy a só is mihamarabb megérkezik.

Istenem, az esetben, ha a só nem találna megérkezni, vajjon a sóhivatalová menne panasza?

(d—dn.)

URÁNIA MAGY. TUD. SZÍNHÁZ
TELEFON-SZÁM 872.

Vasárnap, május 23-án.

A szenzációk újabb sorozata!

Egy dollárkirálynő kalandjai.

Regényes történet 5 folytatásban. **Negyedik rész:**

Minden poklokon át.

Előadások d. u. 5, 7 és 9 órákor.
Vasárnap 2, 4, 5, 7 és 9 órákor.

Katonaruhák
(extrák) eladók Hullám-utca 7. sz.

GYAPJUT

gyors, sima lebonyolítás, zsákok és szállítási igazolványok beszerzése végett a rendelet értelmében minden készlet-tulajdonos mint főbizományosoknál a

Magyar Szövetkezeti Központok Áruforgalmi R.-T. szegedi kirendeltségénél

Szeged, Szent György-utca 7. szám, jelentse be. TELEFON 1700.

Ugyanott kapható:

Prima Mayunga Raffle a legolcsóbb napi áron.

Gazdasági szerek és az összes **Mezőgazdasági gépek**, melyek a földmívelésügyi minisztérium gépakció keretében kerülnek szétosztásra. 361

Epistola dr. Markovich Iván tanácselnökhöz

az A. B. C.-ről és a Békeműhelyről.

Írta: Várossy Gyula.

Elnök ur! Kommunizmussal és a föld-birtokos-osztály elleni izgatással vádolt dr. Fajka Lajos ügyvédet az Ön ötös birói tanácsa folyó hó 15-én este fölmentette. Az ítélet jogerős. A helyi társadalmat, főként annak vezetőembereit, különösebben érdeklő mondani valamit tehát idejegyezhetem.

Az igazság mellett és így Fajka javára május 14-én délelőtt tanu voltam. Egész életemben az igazságért és a jogokért és földlekedben szegényekért küzdöttem. E pálya nincs rózsákkal behintve s tövises utja rendszerint a meggyanúsítás, gyakran az üldözés, olykor a társadalmi kivégzés Káiváriája felé vezet.

Elnök ur és birótársai szivesek voltak egy egész esomó kérdést intézni hozzám. Ténybeli ség alapján hűen megrajzoltam Fajka egyéni és társadalmi jellemrajzát. Majd kijelentem: Fajka nemcsak ezek folytán, hanem már azért sem lehetett kommunista, mert a vezetésem alatt állott Békeműhely tagja volt, mely kommunistát egy pillanatig nem tárt volna tagjai sorában.

Ön a Békeműhelyről homályosan, talán terhelő beállításban, valamit hallhatott. Fölszólított: mondjam el, mi volt az a Békeműhely?

Éreztem a kérdés és pillanat fontosságát. Éreztem a felelősség súlyát, mert a jogos ítélkezésre leghivatottabb erkölcsi testület, a pártatlan magyar bíróság előtt állva, egy oly alkalmi egyesülről kell vallomást tennem, melyről jó- vagy rosszszeműleg azt terjesztették városzerte, hogy az zsidó-szabadkőműves, bolsevik, kommunista, haza- és vallásáruló.

Ugyebár, Ön is ilyfélét hallhatott?

Az igazságok birtokában nem volt nehéz felelnem:

— A szociális Békeműhely, osztály- és valláskülömbökre való tekintet nélkül, a társadalmi béke megteremtése és az akkor még dúló polgárháboru megszüntetése érdekében kívánt működni. Elsőrendűleg küzdött a társadalmi megértésért, elítélve a rablógyilkos bolsevizmust és a lehetetlen kommunizmust, a rend és törvény alapján az osztályharc beszüntetését kívánva. Tisztelte a magántulajdonjogot, de úgy ezt, mint a munka és tőke emberesebb viszonyát törvényes intézkedésekkel kívánta rendeztetni.

— Ez alakulás, magyar nemzeti alapon, a demokratikus haladás híve volt. Az integritás és vallástisztelet alapján állott. Az aug. 3-iki, 6000 polgár és munkás előtt tartott népgyűlés határozata folytán, e fentieket négy programpontra foglaltuk az én diktálásom szerint. E négy pont jegyzőkönyvben van, de a helyi lapok legtöbbje aug. 18-án közölte. E népgyűlésen, mint a Békeműhely céljáról, 20 percig beszéltem a hazaszeretetről, a magyar nemzeti irányról, az integritásról és a vallás megbecsüléséről s a bolsevizmus elintézéséről. Én, ki a Szegedi Friss Újságban és e lap hátsólapjain is a polgárok megértéséről, a nemzeti szellem, hadsereg és hazánk épsége mellett, valamint a vallás és egységes haladás érdekében annyi vezércikket és epizódját megírtam: a magasztos gondolkozású Orkonyi kuriai bíróval egy pillanatig nem maradtunk volna ez egyesülésben, ha ez nem ily irányu lett volna.

— E pontokat közöltem aug. 13-án a Szegedről távozó Ábrahám miniszterelnök barátommal, ki örömmel tette magáévá. A Békeműhely határozatából, polgárok és munkások küldöttsége élén, fölvittem aug. 20-án a Friedrich-kormány külügyminiszterének, Lovászy Mártonnak, ki örömet fejezte ki e hazafias irányzat fölött. A nem talált Garami helyett a munkások Peidlnek adták át, ki meglegedetten csodálkozott, hogy Szegeden a megértésben már ennyire tudtak haladni.

— Vallomásomban fölemlítettem, elnök ur, hogy a Békeműhely mondhatni ikertestvére volt az ugyanazon időtől (1919 május 17.) dr. Kelemen Béla akkori keletbizalmi miniszter, Balogh Károly tanácsnok, Harsányi főügyész, Kószó István képviselő, Zadravecz és számos kifogástalan

jellemű vezérférfiak által alakított A. B. C. (Antibolsevista Comité) alkalmi egyesülésnek. Elöttem fekszik a fölhívásuk. A haza föltámasztására elsőrendűleg hívják a munkásokat. El a 400 éves igát ránk rakó Habsburgoktól, egyetértés polgárok, munkások, munkaadók közt. Nemzeti, vallásos és demokratikus irány! Programjának lényege teljesen azonos a mienkkel. Mi a magasztos eszmének meg birtuk nyerni a mérsékelt munkásokat, az A. B. C. kevésbé, inkább a polgárokat.

Vallomásom lényege ez volt. Hogy mit érzett és gondolt a bíróság e talán nem várt apollógiám fölött, nem tudom, Ön, elnök ur, hosszasan nézett rám s azt mondta: — részemről nem kívánom a tanu eskütételét. És ezt mondta a négy bíró, az ügyész, a védő, sőt a vádlott is. Éreztem, hogy a bíróság eskü nélkül elhitte szavaim igazságát, hiszen a felmentő indokolásban hivatkozott nevemre és szavaimra, a védő, dr. Reiniger pedig azt mondta, hogy szavahihetőségemet a bíróság e tényével megtisztelte.

A legilletékesebb fórum tehát eskü nélkül hitelt adott nekem, hogy a Békeműhely becsületese alakulás volt. Elismerve Istent, hazát, nemzetet, integritást, törekedve a megértésre és demokratikus haladásra. Éppen úgy, mint az A. B. C., mely hazafias hírből mult el.

De nem úgy a békeműhely! Ez aug. 24-iki megszünte után máig megmaradt zsidó-belseviknek, hazátlannak, istentelennek, szabadkőművesnek.

— Mi ennek az oka? — kérdezheti Ön, elnök ur.

Bizt is megmondom. Az A. B. C. kiáltványának aláírói közt szerepelt három zsidó vezérférfiu: dr. Biedl, a hitközség elnöke, dr. Pap Róbert, az Árpád-páholy főmestere, Vajda Sándor, a tőke képviselője. Továbbá: Szigyártó Albert, a Szeged-páholy főmestere. Ezek az A. B. C. összejövetelén soha nem beszéltek.

A Békeműhely sokezer tagja közt bár 3—4 százalék zsidó találtatott csak s bár előrelátásból tett indítványomra valamennyi elhatározta és megígérte, hogy a nyilvánosság előtt nem szerepel: közülök mégis 4—5 ember folytonosan szónokolt kifelé és a tagok részére. Okosan beszéltek, de hallgatásuk, mint igen sok zsidó mondta már, okosabb lett volna.

Mert bár dr. Dobaytól és dr. Kelemen Bélától kezdve Friedrichig külböbséget tesznek a hazafias zsidóság és a magyar hazát nem ismerő, uzsorával azt kiszipolyozó és megrontó zsidóság között, mégis ma a romboló vörös világ keserű érzete alatt társadalmunk alapérzete minden szervet, melyben zsidó hangoskodik, gyanusnak, sőt kommunistának és destruktívnak tart.

A helyi társadalom érthető elfogultságból, de alapos ismeret nélkül, így bélyegezte meg érdemellenül a nemesszándéku Békeműhelyt, mely élt egy hónapig, s melybe Orkonyi, Nemeckay, Wimmer közreműködésével sok nemes eszmét és irányt vittünk be.

Fajkát, a Békeműhelynek is tagját, a bíróság rehabilitálta. S mert hittek szavaimnak, ebből részt kapott egyesületünk is és én, a vezetőembér is, kit az egyik helyi lap mult év okt. 21-én haza- és vallásárulónak címezett, mert nálunk a zsidók hangosak voltak, az A. B. C.-ben pedig okosan hallgattak.

Elnök ur! Önt és a pártatlan bírákat köszöntöm. Ha becsülétes köteleességteljesítésben honunk minden polgára így állja meg helyét, Habsburgok nélkül lesz még teljes területű, szabad, gazdag és keresztény alapon álló Magyarországunk!

ERDÉLYI fogműterme

Szeged, Tisza Lajos-körut 19. szám, II. 7. Foghuzás. Fogtömés. 351 Műfogak.

Napellenző-ernyők és szerkezetek javítását, újak szállítását elvállalja **FERETE VILMOS** redőnyipar vállalata. Református-palota. Telefon 13—53. 358